

Ганна Овсепівна САРКІСЯН

кандидат технічних наук, доцент, декан факультету технології вина та туристичного бізнесу, Одеська національна академія харчових технологій

ORCID ID: 0000-0001-7362-3637

E-mail: volodymyr@wiktoriya.com

Ірина Вікторівна КРУПІЦА

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри туристичного бізнесу та рекреації, Одеська національна академія харчових технологій

ORCID ID: 0000-0003-1438-5039

E-mail: krupichka@ukr.net

Світлана Іванівна ПАВЛЮК

кандидат економічних наук, старший викладач кафедри готельно-ресторанної справи та організації бізнесу, Миколаївський національний аграрний університет

ORCID ID: 0000-0001-9093-5237

E-mail: svetlanapavliyk@gmail.com

Юрій Олександрович ПАНАСЮК

студент факультету економіки та управління, Волинський національний університет імені Лесі Українки

ORCID ID: 0000-0001-8207-1926,

E-mail: Panasyuk.Iuriy@vnu.edu.ua

РЕГУЛЮВАННЯ ТА СТИМУЛЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

Саркісян, Г. О. Регулювання та стимулювання туристичної діяльності в регіонах України [Текст] / Ганна Овсепівна Саркісян, Ірина Вікторівна Крупіца, Світлана Іванівна Павлюк, Юрій Олександрович Панасюк // Український журнал прикладної економіки. – 2020. – Том 5. – № 3. – С. 377–386. – ISSN 2415-8453.

Анотація

Вступ. Туристична галузь відіграє значну роль в розвитку національної економіки. Для певних країн, туризм є основним джерелом доходів. Туристичний сектор створює нові робочі місця, стимулює розвиток інших сфер економіки, підвищує продуктивність робочої сили завдяки рекреаційній функції, збільшує обороти коштів всередині країни з внутрішніми туристами, а також створює умови для притоку коштів зовнішніх туристів. Проте в сучасних умовах в Україні існують чималі проблеми розвитку туристичної галузі. **Метою** статті є дослідження сучасного стану рівня державної підтримки туристичної галузі країни, виявлення недоліків та подальших перспектив державного регулювання розвитку туристичного сектору України.

Результати. У статті досліджено стан туристичного ринку в Україні на даний момент, виділено основні чинники, що стримують розвиток туристичного сектору в сучасних умовах, обґрунтовано актуальність використання програм розвитку туризму регіону. Здійснено характеристику комплексних програм розвитку туризму регіону та процесу їх створення. Досліджено стан розробки та впровадження програм розвитку туристичного сектору регіону у Волинській області та місті Луцьку, виділено проблеми щодо її виконання у зв'язку з глобальною економічною кризою в світі. Запропоновано

перспективні напрями розвитку внутрішнього туризму, у зв'язку зі зменшенням мобільності населення.

Висновки. Туристичний сектор є важливим складовим елементом економіки, оскільки стимулює розвиток інших її секторів. В сучасних умовах існують перешкоди щодо розвитку туризму в Україні. Саме тому держава повинна регулювати та стимулювати розвиток туристичного сектору. Найкращим методом такого стимулювання є створення програм регіонального розвитку, які дозволять комплексно впроваджувати заходи, спрямовані на стимулювання розвитку туристичної галузі.

Туристична галузь значно постраждала від глобальної кризи. Також з'явилися проблеми щодо впровадження програм розвитку туризму в регіонах. Проте із зниженням міжнародних мобільності населення з'явилися нові перспективи розвитку внутрідержавного туризму, які потребують подальших досліджень.

Ключові слова: туризм, туристичний сектор, програма розвитку туризму регіону, туристична інфраструктура, Волинська область.

Anna O. SARKISYAN

Ph.D., Associate Professor, Dean of the Faculty of Wine Technology and Tourism Business,
Odessa National Academy of Food Technologies

Iryna V. KRUPITSA

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department
of Tourism Business and Recreation, Odessa National Academy of Food Technologies

Svitlana I. PAVLIUK

PhD (Economics), Senior Lecturer, Department of Hotel and Catering Industry and Business
Organization, Mykolaiv National Agrarian University

Yuriy O. PANASYUK

student of the Faculty of Economics and Management, Lesya Ukrainka Volyn National
University

REGULATION AND PROMOTION OF TOURIST ACTIVITY IN THE REGIONS OF UKRAINE

Abstract

Introduction. *The tourism industry plays a significant role in the development of the national economy. For some countries, tourism is the main source of income. The tourism sector creates new jobs, stimulates the development of other sectors of the economy, increases labor productivity through recreational functions, increases turnover within the country with domestic tourists, and creates conditions with outside tourists.*

The purpose of article is study of the current level of state support for the tourism industry of the country, identification of shortcomings and further prospects for state regulation of the development of the tourism sector of Ukraine.

Results. *The article examines the state of the tourism market in Ukraine at the moment, highlights the main factors hindering the development of the tourism sector in modern conditions, substantiates the relevance of using tourism development programs in the region. The description of complex programs of tourism development of the region and the process of their creation is carried out. The state of development and implementation of programs for the tourism sector development of the region in the Volyn region and the city of Lutsk is studied, the problems of its implementation in connection with the global economic crisis in the world are highlighted. Promising directions for the development of domestic tourism are proposed in connection with the reduction of population mobility.*

Conclusions. *The tourism sector is an important component of the economy because it stimulates the development of other sectors. In modern conditions, there are obstacles to the development of*

---

tourism in Ukraine. That is why the state must regulate and stimulate the development of the tourism sector. The best method of such incentives is to create regional development programs that will allow the comprehensive implementation of measures aimed at stimulating the development of the tourism industry. The tourism industry has been hit hard by the global crisis. There are also problems with the implementation of tourism development programs in the regions. However, with the decline in international population mobility, new prospects for the development of domestic tourism have emerged that require further research.

Key words: *tourism, tourism sector, tourism development program of the region, tourist infrastructure, Volyn region.*

JEL classification: L83

Вступ

Туристична галузь відіграє значну роль в розвитку національної економіки. Для певних країн туризм є основним джерелом доходів. Туристичний сектор створює нові робочі місця, стимулює розвиток інших сфер економіки (наприклад, попит на сувеніри, які може задовільнити вітчизняний виробник), підвищує продуктивність робочої сили завдяки рекреаційній функції, збільшує обороти коштів всередині країни з внутрішніми туристами, а також створює умови для притоку коштів у випадку зовнішніх туристів. Проте, в сучасних умовах в Україні існують чималі проблеми розвитку туристичної галузі. Це спричинено в тому числі зношеністю туристичної інфраструктури, низькою якістю надання послуг, інформаційною асиметрією та іншими факторами. Для покращення ситуації в даній галузі державі просто необхідно здійснювати дії, спрямовані на регулювання та стимулювання розвитку туристичної галузі.

Певні елементи системи регулювання та стимулювання туристичної діяльності регіонів досліджувалися значною кількістю як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, серед яких можна виокремити таких, як Ю.В. Алексєєва, В.К. Бабарицька, І.В. Валентюк, В.Г. Гуляєв, А.Б. Добровольська, В.Ю. Керецман, В.М. Дебедєв, В.А. Шульга, М. Портер, Р. Харрод та інших. Однак, потребують вагомих теоретичних та практичних доповнень та узагальнень питання дослідження сучасного стану рівня державної підтримки туристичної галузі країни, виявлення недоліків та подальших перспектив державного регулювання.

Мета та завдання статті

Метою статті є дослідження сучасного стану рівня державної підтримки туристичної галузі країни, виявлення недоліків та подальших перспектив державного регулювання розвитку туристичного сектору України.

Для досягнення визначеної мети та відповідно до логіки наукового дослідження було поставлено завдання: дослідити важелі державного регулювання туристичного бізнесу в Україні, сформулювати практичні рекомендації для успішного стимулювання та регулювання туристичної діяльності в регіонах України.

Виклад основного матеріалу дослідження

Зважаючи на значну кількість статей з даної теми, постає необхідність використання комплексного підходу при дослідженні перспектив розвитку туристичної сфери та впливу держави на неї, оскільки вченими переважно досліджуються лише окремі питання, що не завжди надає можливість виділити всі закономірності та ефективно їх врахувати при прийнятті управлінських рішень на всіх рівнях.

В сучасних умовах ринкової економіки одним із важливих напрямів розвитку культури та економіки України є туризм. Проте, враховуючи особливості здійснення господарської діяльності в межах нашої країни, а також політичної та економічної ситуації, можна з впевненістю заявити про те, що сьогодні існує значна кількість

факторів, що стримують розвиток туристичного сектору. О. В. Килин та О. М. Вітер виділяють такі стримуючі розвиток туризму фактори:

1. політична нестабільність в межах країни та військові дії на частині її території;
2. існування низки недоліків системи регулювання туристичної сфери в регіональному розрізі;
3. інформаційна асиметрія, відсутність або обмеженість наявної за кордоном інформації про туристичні атракції в Україні;
4. наявність значного податкового навантаження на підприємства туристичної сфери, що стримує їх розвиток, оскільки є перешкодою до залучення потенційних інвестицій та спричиняє зростання тіньової економіки;
5. проблеми з кваліфікацією персоналу туристичної сфери. Значна частина працівників даної галузі не має відповідної кваліфікації;
6. існування малої кількості готелів та інших закладів відпочинку, які задовольняють міжнародні стандарти;
7. проблеми з туристичною інфраструктурою;
8. технологічне відставання даної галузі [5].

Регулювання туризму державою є сукупністю управлінських методів зовнішнього впливу на туристичний сектор для подальшого багатостороннього розвитку його структурних елементів. Його здійснюють уповноважені органи з метою створення штучних стимулів для розвитку туристичної інфраструктури, що включає в себе комплексне стимулювання розвитку туристичних локацій, комунікаційних шляхів та транспортних вузлів, державна підтримка існуючих туристичних ресурсів з метою їх збереження, реконструкції та вдосконалення, створення умов для ефективного відпочинку зовнішніх та внутрішніх туристів [13].

С. Г. Юрченко та П. В. Батрак виділяють три групи інструментів державного впливу під час здійснення урядом туристичної політики:

- адміністративно-правові;
- фінансово-економічні;
- соціальні [9].

Також, вчені зазначають прямо пропорційну залежність від державної підтримки рівня ефективності розвитку власне туристичного сектору країни. Вчені виділяють три ступеня державної інтервенції в туристичну галузь:

1. У першому випадку державний орган, що здійснює регулювання розвитку туристичної галузі, цілком відсутній. Прикладом країни з такою політикою є Сполучені Штати Америки.

2. Друга модель передбачає існування спеціалізованого органу, призначеного для здійснення контролю в туристичній сфері. Даний варіант характерний для країн, де туризм є однією із пріоритетних галузей в країні і характерний для Єгипту, Мексики, Туреччини тощо.

3. Третя модель використовується у розвинених Європейських країнах та передбачає постійну взаємодію приватного бізнесу з місцевою владою [1].

Сьогодні існує необхідність у концентрації матеріально-технічних, фінансових, трудових та інших видів ресурсів при реалізації туристичної політики регіону. Як вважає А. Х. Іляшенко, створення регіональних програм розвитку рекреації та туризму дозволить позитивно вплинути на матеріальний стан санаторно-курортного господарства, дасть можливість створити необхідні умови для подальшого активного підвищення якості туристичних послуг, що надаються. При чіткому розподілі коректно визначених завдань програми очікується високе зростання рівня ефективності прийнятих рішень, що забезпечується можливістю максимального врахування інтересів та потреб переважної більшості суб'єктів туристичної галузі, а також наявності

комплексного врахування особливостей туристичного сектору певного регіону та інших зацікавлених в його подальшому активному розвитку структур [4].

У статті О. Гулич подана характеристика власне процесу розробки вищенаведених програм. Автор виділяє такі його складові, як процедури та методи конкретизації проблеми, процес її наукового формулювання, оцінки, обрання методів її рішення. Зміст проведених на кожному етапі створення програми досліджень є помітно подібним, проте існує різниця відносно того, наскільки конкретизована та глибоко опрацьована тема дослідження: сформовані цілі, виділено нормативи та числові показники, характеризуючі об'єктні та функціональні цілі, створено систему забезпечення виконання програми, створено систему управління програмою для її подальшого коригування у випадку нагальної потреби та узгодження системи з іншими нормативними документами та програмами [3].

Натомість, М. П. Крачило у своїй статті «Економічні аспекти розвитку туризму в Україні у контексті світового досвіду» виділяє такі чотири етапи розробки комплексних цільових регіональних програм розвитку туризму:

1. Інформаційно-підготовчий.
2. Розробка проекту програми розвитку туризму регіону.
3. Науково-методичний, що включає в себе процес створення та затвердження ключових положень програми.
4. Затвердження кінцевого проекту програми [6].

Основним завданням, яке покладають на новостворені програми регіональної політики, є здатність забезпечити безперервне та багатостороннє зростання даної галузі, враховуючи специфічні особливості кожної локації. Це може бути досягнуто державою з використанням методів прямого та непрямого впливу. Перелік, поданий у статті В. І. Биркович, подано на рис. 1.

Рис. 1. Важелі державного регулювання туристичного бізнесу в Україні [2]

В Україні існують програми розвитку туризму, які затверджуються на місцевому рівні. Для кращого розуміння їх ефективності розглянемо Програму розвитку туризму

та рекреації у Волинській області та Програму розвитку туризму у місті Луцьку. 7 квітня 2016 року Волинською обласною радою було прийнято програму розвитку туризму та рекреації у Волинській області [10]. Як вказано у документі, дана програма має на меті стимулювання ефективного використання існуючих ресурсів у туристичній сфері, створення додаткових робочих місць для населення та створення умов для залучення інвестицій у туристичну сферу. Варто одразу ж звернути увагу на зменшення суми коштів, що щороку виділяються на здійснення даної програми з 3068 тис. грн. в 2017 році до 1866 тис. грн. у 2020 [8]. Також у програмі заплановано співфінансування програми за кошти як обласного, так і районних, міських бюджетів. В даній програмі передбачається багатостороннє стимулювання туристичної галузі, а саме:

1. Кадрове та науково-методичне забезпечення туристично-рекреаційної галузі. Це передбачає проведення структурних змін в органах місцевої влади для сприяння ефективному впровадженню самої програми. Також планується проведення конференцій щодо розвитку туризму та здійснення наукових досліджень.

2. Розвиток туристичної інфраструктури та матеріально-технічної бази туристично-рекреаційної галузі. Дані методи передбачають створення умов для залучення інвестицій у туристичну галузь, розвиток системи автокемпінгів, облаштування благоустрою рекреаційних зон та туристичних атракцій, заходи для підтримки велотуризму, спрощення доступу до туристичних об'єктів осіб з обмеженими можливостями тощо.

3. Стимулювання розвитку санаторно-курортного туризму має за основну мету надати статус державного значення рекреаційній зоні Шацьких озер та стимулювання розвитку туристичних локацій даної зони.

4. Сільський туризм. Дані методи мають на меті популяризацію розвитку сільського туризму серед населення, стимулювання зростання обсягу гостинних садиб та інші нефінансові заохочення розвитку малого підприємництва в даній сфері, такі, як наприклад консультації, інформування про можливість брати участь у міжнародних програмах тощо.

5. Рекламно-інформаційне забезпечення та промоція туристично-рекреаційного потенціалу передбачає проведення комплексної рекламної компанії туристичних послуг регіону.

6. Безпека туристів передбачає заходи, спрямовані на створення безпечних умов для туристів, що перебувають на туристичних локаціях, забезпечення захисту населення у випадку надзвичайних ситуацій [11].

Програма розвитку туризму у місті Луцьку приймається на коротший термін – 2 роки. У поточній програмі виділено основні проблеми, що стримують розвиток туристичної галузі міста, програми зростання рівня конкурентоспроможності міста, підвищення розмірів туристичних потоків та якості надання послуг. Програма на 93% забезпечується за кошти місцевого бюджету. Для комплексного ефекту передбачена робота за різними напрямками діяльності:

1. Створення умов для ефективного управління туристичним сектором передбачає створення відповідної громадської ради та здійснення маркетингових досліджень щодо туристичної зацікавленості населення.

2. Покращення іміджу Луцька як туристичного об'єкту здійснюється за допомогою рекламних заходів, участі в різноманітних виставках, семінарах та форумах, виробництво рекламної продукції (листівки, буклети), створення фото та відеоматеріалів, що мають за мету популяризацію Луцька серед українських та міжнародних туристів.

3. Розвиток конкурентоспроможного туристичного продукту за допомогою створення єдиного туристичного простору в місті.

4. Розвиток туристичної інфраструктури шляхом покращення транспортних шляхів та встановлення наочних вказівників.

5. Підвищення професійного рівня працівників туристичної галузі передбачає щорічне здійснення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників

туристичної галузі, а також уніфікація та подальше затвердження правил проведення екскурсій.

6. Підвищення якості наданих послуг підприємствами готельно-ресторанної сфери включає в себе проведення семінарів для працівників готельного та ресторанного господарств із використанням вітчизняних та міжнародних фахівців.

7. Здійснення співпраці з міськими музеями й Адміністрацією державного історико-культурного заповідника Луцька.

8. Співпраця з міськими ВНЗ.

9. Залучення громади шляхом підтримки громадських ініціатив [12].

Як бачимо, програми в цілому подібні між собою, хоча і мають багато відмінностей. Про результативність даних програм можна буде говорити після їх завершення. Також варто зазначити, що у програмах не враховуються останні події, пов'язані з епідемією коронавірусу та спричиненими нею глобальною кризою та зниженням рівня мобільності населення. Також дані події, скоріш за все, негативно вплинуть на сам процес впровадження даних програм через скорочення їх фінансування.

Виходячи з наведених даних, державну політику щодо розвитку туристичної сфери можливо здійснювати такими методами:

- ❖ виділивши напрями туризму, які є пріоритетними для країни;
- ❖ стимулюючи ефективно використання наявного у жителів вільного часу, тобто використання його на ознайомлення з культурною спадщиною регіону, організовуючи рекреаційні та оздоровчі зони та заклади тощо;
- ❖ вдосконалюючи законодавство та податкову систему для стимулювання розвитку малого бізнесу в туристичній сфері, а також створюючи дієву систему контролю за виконанням санітарних норм та іншого законодавства;
- ❖ забезпечуючи гарантії безпеки, здоров'я, інтересів, майнових та інших прав туристів;
- ❖ здійснюючи стимулюючу інвестиційну політику в туристичній галузі для залучення зовнішніх та внутрішніх коштів у туристичну сферу;
- ❖ беручи участь у різноманітних міжнародних програмах, які мають на меті розвиток туристичної сфери, а також беручи участь у їх розробці;
- ❖ стимулюючи підготовку та перепідготовку професійних кадрів для роботи в туристичному секторі;
- ❖ заохочуючи туризм серед малозабезпечених верств населення за допомогою специфічних пільгових умов;
- ❖ розвиваючи співпрацю з іншими країнами та закордонним туристичними організаціями;
- ❖ розвиваючи транспортну інфраструктуру для підвищення просторової мобільності потенційних туристів у межах країни;
- ❖ ліцензуючи туристичну діяльність компаній, стандартизуючи та сертифікуючи туристичні послуги, визначивши чіткі кваліфікаційні вимоги для діяльності в туристичній сфері;
- ❖ забезпечуючи виконання вимог Міжнародної організації з охорони здоров'я щодо боротьби з Covid19.

На основі отриманих даних можна сформулювати практичні рекомендації для успішного стимулювання та регулювання туристичної діяльності в регіонах України:

1. Необхідно розвивати зношену матеріально-технічну інфраструктуру. Сьогодні дане питання стає все більш актуальним, і потрібно активно рухатися в напрямі його вирішення. Даний напрям включає в себе розбудову і реконструкцію інфраструктури природньо-заповідних територій, побудову парковок для туристичного транспорту, а також місць зупинок транспорту автотуристів, створення додаткових туристичних атракцій на основі існуючих локацій, пошук і збільшення кількості можливих для подаль-

---

шого використання в туристичній сфері територій, запровадження нових туристичних маршрутів, дбати про стан а також здійснювати обдуману реконструкцію архітектурних пам'яток та прилеглої території для створення цілісної атмосфери в місцях туристичних атракцій. Проте, варто зазначити позитивний ефект від програми «Велике будівництво» Президента України Володимира Зеленського, який в тому числі включає ремонт доріг.

2. Необхідно створення продуктивного інформаційного забезпечення за допомогою реклами. Це має на меті доведення інформації як до потенційних внутрішніх, так і зовнішніх туристів про наявність тих чи інших туристичних атракцій, а також їх переваги над конкурентами. Це можна забезпечити різними способами, серед яких можна виокремити наступні: використання спеціальних інформаційних туристичних центрів, які допомагатимуть в організації туристичних заходів та спрощуватимуть пошук туристичних компаній та локацій; розвиток вітчизняних інтернет-ресурсів, що мають на меті надавати допомогу користувачам у пошуку місць відпочинку; стимулювання проведення різноманітних ярмарків, виставок, днів відкритих дверей та інших заходів; налагодження виробництва поліграфічних матеріалів та сувенірів з пріоритетом вітчизняних виробників для стимулювання розвитку інших сфер економіки разом з туризмом; використання місцевих, а також загальнонаціональних засобів масової інформації для популяризації туризму серед населення; встановлення на місцях специфічних табло, знаків, інформаційних щитів, призначених для інформування туристів про наявність тих чи інших туристичних атракцій поблизу для стимулювання прийняття моментальних рішень серед туристів щодо їх відвідування [7].

3. Необхідно здійснювати заходи, призначені для створення привабливого інвестиційного клімату. Залучати кошти можна різними методами, серед яких можна виокремити наступні: створення вільних економічних зон з податковими пільгами для туристичних підприємств; дослідження потенційно привабливих для інвесторів об'єктів та консультації щодо реалізації пріоритетних проектів з використанням вітчизняного та зарубіжного капіталу; організація та участь в різноманітних інвестиційних форумах як в межах країни, так і за кордоном, що надасть можливість з мінімальними фінансовими витратами зацікавлювати потенційних інвесторів вкладати кошти в розвиток туристичного сектору країни, розробка інвестиційно-інноваційних проектів туристичного сектору, видання туристично-інвестиційних довідників.

4. Важливим є також формування нових спеціалістів туристичної сфери та підвищення кваліфікації наявних. Саме від безпосередніх працівників туристичної сфери залежить бажання споживачів щодо повторного відвідування тієї чи іншої туристичної локації та загальне враження від якості обслуговування та надання туристичних послуг. Сьогодні здійснюється низка заходів, серед яких основними є: проведення засідань та круглих столів, де обговорюються ключові питання та тенденції розвитку туристичного сектору по регіонах та в країні в цілому; здійснюються заходи щодо підготовки і підвищення кваліфікації серед працівників культурних та туристичних відділів міських та обласних рад; здійснюється бюджетне фінансування навчальних місць туристичних спеціальностей у закладах вищої освіти [14].

5. Необхідно також враховувати останні глобальні тенденції розвитку глобальної економіки. Пандемія коронавірусу спричинила закриття кордонів, що не може не мати впливу на туристичний ринок. Незважаючи на часткове послаблення карантинних заходів, продовжують існувати проблеми мобільності населення. Саме тому основним рушієм розвитку туристичної сфери тимчасово стали внутрішньоукраїнські споживачі. Держава повинна враховувати даний чинник та максимально використовувати внутрідержавний туристичний потенціал, паралельно підтримуючи як споживачів, так і продавців туристичних послуг, в тому числі фінансово.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Туристичний сектор є важливим складовим елементом економіки, оскільки стимулює розвиток інших її секторів. В сучасних умовах існують перешкоди щодо

розвитку туризму в Україні. Саме тому держава повинна регулювати та стимулювати розвиток туристичного сектору. Найкращим методом такого стимулювання є створення програм регіонального розвитку, які дозволять комплексно впроваджувати заходи, спрямовані для стимулювання розвитку туристичної галузі.

Туристична галузь значно постраждала від глобальної кризи. Також з'явилися проблеми щодо впровадження програм розвитку туризму в регіонах. Проте, із зниженням міжнародної мобільності населення з'явилися нові перспективи розвитку внутрідержавного туризму, які потребують подальших досліджень.

Список літератури

1. Батрак П. В., Юрченко С. О. Державне регулювання розвитку туристичної діяльності в Туреччині: досвід для України. *Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм*. 2018. № 8. С. 172-180.
2. Биркович В. І. Удосконалення державного регулювання розвитку туризму на регіональному рівні. *Стратегічні пріоритети*. 2007. №4(5). С. 157-163.
3. Гулич О. Науково-методичні підходи та алгоритм розробки регіональних програм розвитку рекреаційної сфери *Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Ринкова трансформація України: проблеми та перспективи: зб. наук. пр.* Київ, 2004. № 1. С. 9-17.
4. Ляшенко А. Х. Державна політика у сфері туристичних послуг. *Держава та регіони. (Серія "Економіка та підприємництво")*. 2010. № 2. С. 93-99.
5. Килин О. В, Вігер О. М. Місце державного регулювання в розвитку туристичної галузі України. *Збалансоване природокористування*. 2020. №1. С. 34-42.
6. Крачило М. П. Економічні аспекти розвитку туризму в Україні в контексті світового досвіду. *Проблеми розвитку туризму в Україні і завдання відновлення історичної пам'яті народу засобами туризму: тези доп. всеукр. наук.-практ. конф.* Київ: Kode, 1994. Ч. І. С. 14.
7. Лагодієнко В. В., Довгаль О. В. Чинники економічного зростання регіонів в умовах диспропорційності. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2018. № 3. С. 15-21.
8. Лагодієнко В. В., Андрусів У. Я. Регіональна економічна політика в умовах диспропорційності: шляхи мінімізації. *Український журнал прикладної економіки*. 2018. Том 3. № 2. С. 81-89.
9. Павлов К. В., Павлова О. М. Формування та регулювання конкурентних відносин на регіональних ринках житла України: монографія. Луцьк: видавництво «Терен», 2019. 542 с.
10. Павлова О. М., Павлов К. В., Блянюк М. О., Євпак Ю. С. Соціальні та креативні індустрії в розвитку концепції розумних міст. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Луцьк. Вежа-Друк. 2019. №4(20). С. 7-14.
11. Про Програму розвитку туризму та рекреації у Волинській області на 2016-2020 роки: рішення. Волинська обласна рада. URL: <http://volynrada.gov.ua/session/4/10-0>
12. Про Програму розвитку туризму у місті Луцьку на 2019-2020 роки: рішення / Луцька міська рада. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/documents/pro-programu-rozvytku-turyzmu-u-misti-lutsku-na-2019-2020-roky>
13. Стрішенець О. М., Ляшенко О. М. Теоретичні аспекти туристичних кластерів як детермінант соціально-економічного розвитку регіону. *Економічний часопис СХУ імені Лесі Українки*. Луцьк. Вежа-Друк, 2017. №4(12). С. 7-13.
14. Стрішенець О. М. Маркетингове дослідження фінансово-економічних результатів та стратегічних позицій виробників кавової продукції в Україні. *Український журнал прикладної економіки*. 2018. Том. 3. №3. С. 219-227.

References

1. Batrak, P., Jurchenko, S. (2018). «State regulation of tourism development in Turkey: experience for Ukraine». *Visnyk Kharkivskogo nacionalnogo universytetu imeni VN Karazina. Serija: Mizhnarodni vidnosyny. Ekonomika. Krajinoznavstvo. Turyzm*, №8, pp. 172-180.
2. Byrkovych, V. (2007). «Improving state regulation of tourism development at the regional level». *Stratehichni priorytety*. № 4(5), pp. 157-163.
3. Ghulych, O. (2004). «Scientific and methodological approaches and algorithm for developing regional programs for the development of the recreational sphere Socio-economic research in transition». *Rynkova transformacija Ukrainy: problemy ta perspektyvy*, № 1, pp. 9-17.
4. Iljashenko, A. (2010). «State policy in the field of tourist services». *Derzhava ta rehiony*. № 2, pp. 93-99.
5. Kylyn, O., Viter, O. (2020). «The place of state regulation in the development of the tourism industry of Ukraine». *Zbalansovane pryrodokorystuvannja*, № (1), pp. 34-42.
6. Krachylo, M. (1994). «Economic aspects of tourism development in Ukraine in the context of world experience». *Problemy rozvytku turizmu v Ukraini i zavdannja vidnovlennja istorychnoji pam'jati narodu zasobamy turizmu*. [Problems of tourism development in Ukraine and the task of restoring the historical memory of the people by means of tourism], *Proceeding of the Materials of the Ukrainian Scientific and Practical Conference*. Kyiv. Kode, Part I. p. 14.
7. Lagodiienko, V. V., Dovgal, O. V. (2018). «Factors of economic growth of regions in the conditions of disproportion». *Actual problems of innovative economy*. № 3, pp. 15-21.
8. Lagodiienko, V. V., Andrusiv, U. Y. «Regional economic policy in the conditions of disproportion: ways of minimization». *Ukrainian Journal of Applied Economics*. 2018. Volume 3. № 2, pp. 81-89.
9. Pavlov, K. V., Pavlova, O. M. (2019) *Formuvannia ta rehuliuвання konkurentnykh vidnosyn na rehionalnykh rynkakh zhytla Ukrainy*. [Formation and regulation of competitive relations in the regional housing markets of Ukraine]. Vydavnytstvo «Teren». Lutsk. Ukraine.
10. Pavlova, O. M., Pavlov, K. V., Bleianiuk, M. O., Yevpak, Yu. S. (2019). «Social and creative industries in the development of the concept of smart cities». *Ekonomichni chasopys Shkhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky*. Lutsk. Vezha-Druk. № 4(20), pp. 7-14.
11. Pro Prohramu rozvytku turizmu ta rekreacii u Volynskij oblasti na 2016-2020 roky: rishennja. Volynska oblasna rada [About the Program of development of tourism and recreation in the Volyn region for 2016-2020: decision. Volyn regional council]. Available at: <http://volynrada.gov.ua/session/4/10-0>.
12. Pro Prohramu rozvytku turizmu u misti Lucjku na 2019-2020 roky: rishennja. Lucjka misjka rada. [About the Program of tourism development in the city of Lutsk for 2019-2020: decision. Lutsk city council]. Available at: <https://www.lutskrada.gov.ua/documents/pro-prohramu-rozvytku-turizmu-u-misti-lutsku-na-2019-2020-roky>.
13. Strishenets, O. M. Liashenko, O. M. (2017). «Theoretical aspects of tourist clusters as a determinant of socio-economic development of the region». *Ekonomichni chasopys SNU imeni Lesi Ukrainky*. Lutsk. Vezha-Druk. № 4(12), pp. 7-13.
14. Strishenets, O. M. (2018). «Marketing research of financial and economic results and strategic positions of coffee producers in Ukraine». *Ukrainian Journal of Applied Economics*. № 3, pp. 219-227.

Стаття надійшла до редакції 03.11.2020 р.